

Ruimte voor initiatief?

Een onderzoek naar overheidsparticipatie in de Gemeente Woensdrecht

Rekenkamercommissie Woensdrecht

Paul Bosse

Marius Bakx

Sabrina de Regt

Mike Ridderhof

December 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord van de voorzitter	4
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding.....	5
1.2. Onderzoeksvraag.....	6
1.3. Methodes.....	6
1.4. Leeswijzer	6
2. Conclusies en aanbevelingen	7
2.1. Conclusies.....	7
2.2. Aanbevelingen.....	8
3. Bestuurlijke reactie en nawoord	12
3.1. Bestuurlijke reactie.....	12
3.2. Nawoord van de rekenkamercommissie.....	15
4. Het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht.....	16
4.1. Context: Van inspraak naar burger- én overheidsparticipatie	16
4.2. Overheidsparticipatie in Woensdrecht	18
4.2.1. Uitgangspunten gemeente Woensdrecht	18
4.2.2. Ambities van gemeente Woensdrecht met betrekking tot overheidsparticipatie	19
4.2.3. Treden en thema's.....	20
4.2.4. Dorpsplatforms.....	20
4.2.5. Aanmelden van initiatief	21
4.2.6. Kaders voor burgerinitiatieven.....	21
4.2.7. Financiering van initiatieven	22
5. De werking van het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht	24
5.1. Hoe vaak wordt gebruik gemaakt van de beschikbare online-informatie?	24
5.2. Aantal binnengekomen ideeën	26
5.3. Lijst met initiatieven.....	26
5.4. Overheidsparticipatie in de Gemeente Woensdrecht door de ogen van de ambtelijke organisatie.....	27
5.5. Overheidsparticipatie in de Gemeente Woensdrecht door de ogen van de dorpsplatforms	28
5.6. Overheidsparticipatie in de praktijk - snelheidsremmende bloembakken	29
5.7. Overheidsparticipatie in de praktijk – Zorg om zorg in Putte	30

6. Referenties	32
Geraadpleegde documenten.....	32
Interviews	32
Bijlage 1. Stand van zaken met betrekking tot realiseren ambities overheidsparticipatie.....	33

Voorwoord van de voorzitter

Zowel landelijk als lokaal zien we veranderend overheidsbeleid, waarbij het uitgangspunt is dat burgers steeds vaker zelf, waar mogelijk, de verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven en omgeving. Als burgers zelf meer ideeën hebben, vraagt dat om een andere rol van de overheid. De ondersteuning van al die ideeën en plannen door de overheid staat bekend als overheidsparticipatie.

De voorliggende rapportage betreft een onderzoek naar het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht, de werking ervan en de kansen voor vernieuwing en verbetering.

De gemeente Woensdrecht heeft duidelijk nagedacht over overheidsparticipatie en beleid hierover vormgegeven. De gemeente heeft ambities geformuleerd en informeert de burgers over de verschillende en laagdrempelige mogelijkheden om initiatieven aan te melden. Er is budget beschikbaar en uiteenlopende voorbeelden van succesvolle initiatieven zijn in alle kernen aan te wijzen. Tenslotte zijn ook in het gemeentelijk apparaat veranderingen doorgevoerd, in lijn met de ambities voor wat betreft overheidsparticipatie.

De ontwikkelingen rond overheidsparticipatie gaan echter snel. Dit gegeven, in combinatie met de goede start in de gemeente Woensdrecht, maakt duidelijk waar de verbeterpunten voor de komende jaren liggen. Hoe kan de raad monitoren of het beleid nog aansluit bij de laatste ontwikkelingen? Hoe kan de mate van succes van burgerinitiatieven inzichtelijk worden gemaakt? Voldoen de huidige criteria? Voldoet de huidige wijze van communiceren over overheidsparticipatie? Zijn de juridische en ethische dilemma's in kaart gebracht en wordt hier op de juiste wijze mee omgegaan?

De rekenkamercommissie spreekt haar dank uit aan eenieder die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze rapportage.

Wij hopen dat de aanbevelingen leiden tot een verdere succesvolle ontwikkeling van overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht en de monitoring ervan door de raad.

Namens de rekenkamercommissie,

Paul Bosse

voorzitter

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In het regeerakkoord '[Vertrouwen in de toekomst](#)' van het kabinet-Rutte III kunnen we lezen dat er landelijk beoogd wordt om meer ruimte voor initiatieven van burgers en verenigingen te creëren. Het uitgangspunt is dat burgers steeds vaker zelf, waar mogelijk, de verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven en omgeving. Burgers ontplooiën vaker zelf initiatieven op terreinen waar voorheen de overheid een taak op zich nam. Zo zien we dat burgers steeds vaker de veiligheid in hun eigen wijk of buurt bewaken. Denk bijvoorbeeld aan de buurtpreventieteams en de buurt-apps. Ook wat betreft bijvoorbeeld het inrichten van de publieke ruimte, de opvang van asielzoekers of het vervoer van ouderen en/of mindervalide personen zien we dat steeds meer burgers zelf het initiatief nemen. Als burgers zelf meer ideeën hebben, vraagt dat om een andere rol van de overheid. De ondersteuning van al die ideeën en plannen door de overheid noemen we **overheidsparticipatie**. De gemeente kan bijvoorbeeld voorzieningen aanbieden of beschikbaar stellen en met wijkbudgetten kunnen burgers eigen plannen uitvoeren in hun buurt.

Ook in de gemeente Woensdrecht is aandacht voor overheidsparticipatie. Zo geeft burgemeester Adriaansen in het speciale boekje "[Ruimte voor initiatief](#)" aan: *"Er zit heel veel kracht en energie in de samenleving van Woensdrecht. Er zijn zoveel mensen in onze gemeente die vrijwillig veel voor elkaar en voor de leefomgeving doen. Op sociaal vlak, maar ook op het gebied van veiligheid en de openbare ruimte. We moeten dit koesteren en daar waar nodig ondersteunen. Dit college hecht grote waarde aan overheidsparticipatie, dit is bijvoorbeeld te zien aan de ruimte die we de dorpsplatforms bieden voor het ontwikkelen van leefbaarheidsinitiatieven."* In hetzelfde boekje geeft de gemeentesecretaris, mevr. Baart, aan dat: *"De samenleving verandert en de gemeente Woensdrecht beweegt mee. Inwoners willen meer betrokken worden bij het beleid dat de gemeente maakt dat hun leven en leefomgeving beïnvloedt. Ze komen ook steeds vaker zelf met initiatieven. Dit vraagt van onze medewerkers in de organisatie een andere denk- en werkwijze. Daarvan zijn wij allen ons bewust. Dat betekent nog niet dat het al bij iedereen 'in de genen' zit. Daar gaan we nog aan werken"*.

Kortom, ook in de gemeente Woensdrecht is aandacht voor overheidsparticipatie. Dit is niet verwonderlijk aangezien succesvol beleid omtrent overheidsparticipatie veel voordelen kan hebben voor de gemeente. Zo kan succesvolle overheidsparticipatie kostenbesparend zijn, omdat burgers taken op zich nemen die eerst door de gemeente uitgevoerd werden. Ook kan het zorgen dat burgers zich meer betrokken voelen bij de lokale samenleving, omdat ze meer direct uitgedaagd worden om belangrijke lokale initiatieven te ondernemen. De initiatieven vanuit de burgers kunnen ook resulteren in een hechtere lokale samenleving. Dat burgers zich ondersteund voelen bij het ondernemen van initiatieven zou verder ook kunnen resulteren in meer vertrouwen in de lokale politiek. Het (potentiële) belang van overheidsparticipatie en de huidige ontwikkelingen zowel binnen als buiten de gemeente hebben de Rekenkamercommissie doen besluiten om in 2018/2019 onderzoek te doen naar het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht.

1.2. Onderzoeksvraag

De hoofdvraag van het onderzoek is: *Wat is het beleid van de gemeente Woensdrecht op het gebied van overheidsparticipatie, hoe werkt dit beleid en kan dit beleid verbeterd worden?* Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, staan de volgende deelvragen centraal in dit onderzoek:

1. Wat is het beleid van de gemeente Woensdrecht omtrent overheidsparticipatie?
2. Hoe werkt het beleid met betrekking tot overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht en in hoeverre worden de beoogde ambities gerealiseerd?
3. Waar liggen in deze bestuursperiode 2019-2022 concrete kansen voor vernieuwing en verbetering op het gebied van overheidsparticipatie zowel voor de gemeenteraad, het college van burgemeester & wethouders als voor de ambtelijke organisatie?

1.3. Methoden

Om deze vragen goed te kunnen beantwoorden, heeft de Rekenkamercommissie Woensdrecht meerdere methoden gebruikt. Het goed kunnen beantwoorden van de onderzoeksvragen stond centraal bij de keuze voor de onderzoeksmethoden. Praktische overwegingen speelden echter ook een rol aangezien de Rekenkamercommissie Woensdrecht graag wil dat de door de rekenkamercommissie geformuleerde verbetervoorstellen in principe deze raads- en bestuursperiode nog uitgevoerd kunnen worden. Meer specifiek is voor dit onderzoek gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksmethoden:

- Documentenanalyse. Om goed zicht te krijgen op de vorm en de werking van het beleid rondom overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht zijn alle relevante documenten bestudeerd. Denk hierbij aan onder andere aan het convenant dorpsplatforms, het financieel document dorpsplatforms, het handboek overheidsparticipatie en de documenten op de speciale [website](#) van de gemeente Woensdrecht omtrent burgerinitiatieven/overheidsparticipatie.
- Interviews. Om meer inzicht te krijgen in het beleid van de gemeente Woensdrecht hebben vervolgens aanvullende interviews plaatsgevonden met centrale stakeholders. Meer specifiek is gesproken met betrokken ambtenaren en met vertegenwoordigers van initiatieven.

1.4. Leeswijzer

In dit rapport worden stap voor stap de deelvragen van het onderzoek beantwoord. In Hoofdstuk 2 staat beschreven wat op dit moment het beleid rondom overheidsparticipatie is binnen de gemeente Woensdrecht. In Hoofdstuk 3 staat weergegeven hoe dit beleid op dit moment werkt in de gemeente.

2. Conclusies en aanbevelingen

2.1. Conclusies

We hebben in dit onderzoek een antwoord geformuleerd op onze centrale onderzoeksvraag: *Wat is het beleid van de gemeente Woensdrecht op het gebied van overheidsparticipatie, hoe werkt dit beleid en kan dit beleid verbeterd worden?* Zoals aangegeven in dit rapport hebben we deze onderzoeksvraag via verschillende invalshoeken getracht te beantwoorden. Zo zijn belangrijke documenten omtrent dit beleid, zowel landelijk als lokaal, bestudeerd. Ook hebben gesprekken plaatsgevonden met verschillende centrale stakeholders: betrokken ambtenaren, dorpsplatforms en initiatiefnemers. Daarnaast hebben we ook rapporten van andere rekenkamercommissies en landelijke denktanks naar dit onderwerp bestudeerd (zie referentielijst voor enkele voorbeelden).

In dit onderzoek hebben we, omwille van de gekozen focus, niet het oordeel van niet-betrokken burgers meegenomen. In hoeverre zijn zij op de hoogte van het beleid omtrent overheidsparticipatie? Wat vinden zij hiervan en zou dit beleid volgens deze burgers verbeterd kunnen worden? Dit is een interessant vraagstuk dat de gemeente Woensdrecht zelf nog kan laten onderzoeken.

Op basis van ons onderzoek kunnen we duidelijke conclusies trekken over (de werking van) het beleid rondom overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht. Het is duidelijk dat de gemeente Woensdrecht werk heeft gemaakt van overheidsparticipatie. Zij zijn goed ingesprongen op de relatief recente ontwikkelingen in Nederland en hebben duidelijk meerdere stappen ondernomen om overheidsparticipatie in de gemeente een succes proberen te maken. Pluspunten van het beleid van de gemeente Woensdrecht omtrent overheidsparticipatie zijn:

1) Duidelijke ambitie

De gemeente Woensdrecht heeft duidelijk nagedacht over overheidsparticipatie en vorm gegeven aan beleid hierover. Overheidsparticipatie is op zich een relatief recent fenomeen en het is daarom ook bewonderingswaardig dat de gemeente erin geslaagd is deze ontwikkeling duidelijk te vertalen naar de lokale context. Zo wordt in het collegeprogramma duidelijk aangegeven wat de gemeente beoogd rondom burgerinitiatieven.

2) De gemeente tracht duidelijk burgers te informeren over beleid/ambities overheidsparticipatie

De gemeente formuleert niet enkel ambities in officiële documenten zoals het collegeprogramma of de begroting. De gemeente probeert ook duidelijk de burger te informeren over de mogelijkheden en de ambities rondom overheidsparticipatie. Dit blijkt onder andere uit het feit dat er een speciale website is waarop duidelijk staat wat de burger kan doen indien zij ideeën hebben op dit gebied. Ook het speciale boekje "[Ruimte voor](#)

[initiatief](#)” toont dat de gemeente beoogt de burger zo goed mogelijk te informeren over de mogelijkheden rondom overheidsparticipatie binnen de gemeente Woensdrecht.

3) Laagdrempelige en gevarieerde mogelijkheden voor aanmelden van initiatief

Er zijn meerdere manieren waarop burgers initiatieven kunnen aanmelden bij de gemeente. Zo kunnen zij terecht bij de dorpsplatforms (die in het algemeen dichterbij de burgers staan dan de gemeente). Ook kunnen burgers via de wijkteams, apps, het loket, een telefoonnummer en een e-mailadres hun ideeën kenbaar maken. De mogelijkheden om een initiatief aan te melden zijn snel te vinden voor burgers, omdat ze duidelijk weergegeven staan op een speciale website over overheidsparticipatie van de gemeente Woensdrecht. Doordat er meerdere mogelijkheden zijn, is het voor burgers laagdrempelig om daadwerkelijk contact op te nemen met de gemeente indien zij een idee hebben over/voor overheidsparticipatie.

4) Ambities zien we terug in de praktijk

De burgermeester stelde in het boekje Ruimte voor Initiatief dat er binnen de Woensdrechtse samenleving veel kracht en energie zit en dat er veel inwoners die zijn vrijwillig iets voor elkaar en de leefomgeving willen doen. De (lange) lijst met initiatieven onderschrijft dit idee. Er zijn veel uiteenlopende burgerinitiatieven in de gemeente Woensdrecht.

5) Veranderingen in gemeentelijk apparaat in lijn met ambities overheidsparticipatie

Het is duidelijk dat overheidsparticipatie om een andere rol en houding van de gemeente vraagt. Dit is makkelijker gezegd dan gedaan en ook binnen de gemeente Woensdrecht is dit nog work-in-progress. Of, zoals de gemeentesecretaris het verwoordde in het boekje Ruimte voor Initiatief: burgerinitiatieven vereisen een andere denk- en werkwijze in de organisatie en hoewel iedereen zich daarvan bewust is, mocht er nog aan gewerkt worden om dit bij iedereen “in de genen” te krijgen. Duidelijk is echter wel dat de gemeente stappen heeft ondernomen om de organisatie zo aan te passen dat overheidsparticipatie een succes kan worden binnen de gemeente. Zo is er een initiatieventeam opgericht en zijn er interdisciplinaire “RegelReksessies” georganiseerd.

6) Geld beschikbaar voor overheidsparticipatie

Tot slot blijft het binnen de gemeente Woensdrecht niet enkel bij “mooie woorden”. Er is ook daadwerkelijk budget gereserveerd/geld beschikbaar om de ambities rondom overheidsparticipatie waar te kunnen maken. Afgelopen jaar is er ook daadwerkelijk geld uitgegeven aan burgerinitiatieven.

2.2. Aanbevelingen

Hoewel de gemeente Woensdrecht dus duidelijk de goede weg ingeslagen is rondom het vormgeven en stimuleren van overheidsparticipatie zijn er nog wel enkele stappen voorwaarts te maken om het

beleid van de gemeente Woensdrecht omtrent overheidsparticipatie succesvol(er) te maken. Verbeterpunten zijn:

Aanbevelingen aan de gemeenteraad

Aanbeveling 1. Monitor de voortgang omtrent overheidsparticipatie. Het is duidelijk dat de gemeente Woensdrecht ambitieus is op het gebied van overheidsparticipatie. Het beleid rondom overheidsparticipatie is binnen de gemeente, net als binnen veel andere gemeentes, echter nog volop in ontwikkeling. Het is daarom belangrijk om komende tijd de voortgang rondom overheidsparticipatie nauwgezet te blijven monitoren en signalen op te pikken. Werkt het beleid nog goed en hoe kan/moet dit beter? Ligt de gemeente Woensdrecht nog op koers? Dat is nu onvoldoende duidelijk. We raden daarom aan om op periodieke evaluatie-momenten in te plannen, zodat belangrijke ontwikkelingen niet over het hoofd gezien worden. Het is raadzaam om dit expliciet te doen aan de hand van eerder geformuleerde ambities. In Bijlage 1 heeft de rekenkamercommissie Woensdrecht een voorlopige balans opgemaakt met betrekking tot het al dan niet succesvol realiseren van de gestelde ambities op het gebied van overheidsparticipatie. Het is van belang dat de raad hier zelf ook heldere kaders stelt en hier ook duidelijk op controleert.

Aanbeveling 2. Laat inzichtelijk maken in welke mate burgerinitiatieven succesvol zijn. Op dit moment er is een lange lijst met burgerinitiatieven binnen de gemeente Woensdrecht. Dit toont aan dat de gemeente en de burgers elkaar (in ieder geval deels) weten te vinden en dat er veel burgerinitiatieven gefaciliteerd en uitgevoerd worden. Er is binnen de gemeente voor gekozen om de initiatiefnemers niet te veel te belasten met administratieve rompslomp rondom verantwoording. Aan één kant is dit een logische en verdedigbare keuze. Het gaat immers om relatief kleine bedragen en je wilt burgers niet ontmoedigen met een bureaucratische verantwoording. Aan de andere kant is het gevaar wel dat er nu onvoldoende zicht is op de werking van burgerinitiatieven. Zorgt een initiatief, zoals beoogd, ook voor meer contact tussen inwoners? Zorgt een initiatief ervoor dat de samenleving inderdaad veiliger wordt, zoals verwacht? Met andere woorden, wordt met het initiatief daadwerkelijk het doel bereikt? Dit is wel belangrijk om in de gaten te houden, omdat het publiek geld is dat gebruikt wordt voor de initiatieven. Bovendien kan deze kennis gebruikt worden om Woensdrechtse burgerinitiatieven in de toekomst (nog) beter vorm te geven. Kortom niet enkel evalueren met het oog op verantwoording, maar evalueren om te leren. Dat wordt nu nog niet gedaan. We adviseren daarom om de initiatieven op een lerende manier te evalueren én de lessen met de gemeenteraad te bespreken (in een speciale themasessie).

Aanbeveling 3. Laat nog duidelijker maken wat de verwachtingen zijn ten aanzien van overheidsparticipatie: Ontwikkel heldere beoordelingscriteria

Overheidsparticipatie en burgerinitiatieven zijn brede begrippen. Hierdoor kan het voor burgers lastig zijn om te bepalen wanneer hun ideeën wel of niet onder burgerinitiatieven vallen en,

daarmee samenhangend, wanneer het indienen van een initiatief wel of niet (potentieel) succesvol is. Eerder zagen we ook dat er verschillende ideeën binnenkwamen bij de gemeente die uiteindelijk beoordeeld werden als “geen burgerinitiatief”. Meer specifiek ging het om 1) Verzoek verkeerswijziging Groene Papegaai Hoogerheide, 2) Verzoek bekijken gevaarlijke boom burens Rijzendeweg Woensdrecht en 3) Verzoek meer parkeerplaats te creëren aan de Mgr. Nolensstraat. Dit laat zien dat er bij burgers toch nog onduidelijkheid heerst over wat nu wel en wat nu geen burgerinitiatief is. In het boekje ruimte voor initiatief is wel een aparte paragraaf opgenomen over *Wat is een initiatief?* (pagina 5), maar deze geeft geen sluitend antwoord op wat door de gemeente Woensdrecht exact verstaan wordt onder een burgerinitiatief. De rekenkamercommissie raadt daarom aan om het voor burgers duidelijker te maken wat burgerinitiatieven en overheidsparticipatie exact is zodat burgers niet teleurgesteld raken indien hun idee niet in aanmerking komt voor ondersteuning, omdat het niet gezien wordt als burgerinitiatief. Prodemos heeft hiervoor afwegingskaders ontwikkelt¹. Het is raadzaam om deze afwegingskaders goed te bestuderen om te kijken of duidelijker gecommuniceerd kan worden welke ideeën van burgers exact in aanmerking (kunnen) komen voor ondersteuning in het kader van overheidsparticipatie. Op basis van deze afwegingskaders kunnen expliciete Woensdrechtse beoordelingscriteria voor initiatieven ontwikkeld worden. Ons advies: ontwikkel heldere criteria waarop een initiatief beoordeeld wordt en deel deze criteria met de gemeenteraad.

Aanbevelingen aan het college

Aanbeveling 4. Maak het Woensdrechtse beleid omtrent overheidsparticipatie breder bekend wordt bij de inwoners van de gemeente. Hoewel de gemeente duidelijk stappen heeft genomen om overheidsparticipatie op de kaart te zetten, kunnen ook hier nog wel enkele stappen voorwaarts gemaakt worden. Ons onderzoek toont duidelijk aan dat veel van de aangevraagde- en van de gerealiseerde burgerinitiatieven in handen zijn van enkele aanvragers. Deze aanvragers hebben bovendien vrij hechte banden met het gemeentelijk apparaat. Met andere woorden, veel burgerinitiatieven in de gemeente Woensdrecht worden opgestart door de zogenaamde 'participatie-elite' (Prof. dr. E. Tonkens, Socrateslezing, 2014). Het is daarom aan te bevelen om te verkennen of andere communicatiemiddelen (meer) ingezet kunnen worden bij de communicatie over overheidsparticipatie. Denk bijvoorbeeld aan meer gebruik van lokale media zodat ook de burgers bereikt worden die minder sterke banden hebben met de gemeentelijke organisatie. We zagen eerder ook dat veel communicatiemiddelen over overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht niet heel veelvuldig gebruikt werden door burgers. Er is hier dus ruimte voor verbetering.

Aanbeveling 5. Investeer meer in het bewustzijn van mogelijke juridische en ethische dilemma's (die het gevolg zijn van overheidsparticipatie). Het klinkt uiteraard heel mooi overheidsparticipatie: de

---

¹ <http://www.participatiewijzer.nl/Overheidsparticipatie>

overheid slaagt er succesvol in actieve en betrokken burgers te ondersteunen bij projecten waar de (lokale) samenleving baat bij heeft en kan zo mogelijk zelfs kosten bespreken. Het is echter essentieel om goed in gaten te houden dat er belangrijke ethische en juridische dilemma's bij kunnen komen kijken. Immers, wat kan en mag de overheid aan burgers vragen/overlaten? Waar begint en eindigt bij een burgerinitiatief de verantwoordelijkheid van initiatiefnemers en waar die van de overheid? Is dit voor iedereen duidelijk/staat iedereen hier hetzelfde in? Stel: er wordt door initiatiefnemers, met steun van de gemeente, een skatebaan aangelegd als gevolg van overheidsparticipatie. Wie is verantwoordelijk/aansprakelijk indien er een ongeluk gebeurt op deze skatebaan? Wie houdt in de gaten of wettelijke regels nu en in de toekomst nageleefd worden bij burgerinitiatieven en wie neemt wanneer nodig maatregelen? Kortom, denk na over de mogelijke juridische en ethische vraagstukken die hand in hand (kunnen) gaan met burgerinitiatieven en communiceer hier vervolgens open en transparant over naar alle betrokkenen zodat iedereen zich hiervan bewust is. Ook naar raadsleden. Wij bevelen aan om tijdens een speciale thema-avond de in kaart gebrachte dilemma's met raadsleden en initiatiefnemers te bespreken.

3. Bestuurlijke reactie en nawoord

3.1. Bestuurlijke reactie

Rekenkamercommissie
T.a.v. de heer P. Bosse
Postbus 24
4630 AA HOOGERHEIDE

Uw kenmerk RKC
Zaaknummer Z19.04277
Onderwerp Ruimte voor initiatief
Datum 22 oktober 2019
Bijlage

Geachte heer Bosse,

Op 16 september 2019 hebben wij van u de rapportage 'Ruimte voor initiatief' ontvangen, waarvoor dank. In uw schrijven geeft u het college van burgemeester en wethouders de mogelijkheid om te reageren op de conclusies en aanbevelingen. Wij maken graag van de gelegenheid gebruik.

Conclusies

Het college kan zich vinden in de conclusies van uw rapport: de Gemeente Woensdrecht promoot burgerinitiatieven en overheidsparticipatie en laat zien met (o.a. financiële en fysieke) middelen en communicatie dat ze hier ook écht voor openstaat.

Aanbevelingen

In uw rapportage worden vijf aanbevelingen gedaan, die zeker onze aandacht zullen krijgen. Hieronder zullen we per aanbeveling een reactie geven.

Aanbeveling 1. Monitor de voortgang omtrent overheidsparticipatie.

U raadt aan om periodieke evaluatie-momenten in te plannen. Het initiatieventeam komt maandelijks bijeen om de lopende en afgeronde burgerinitiatieven door te nemen en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van overheidsparticipatie te bespreken. Signaleren van initiatiefnemers worden hierin eveneens meegenomen.

Postadres:
Postbus 24
4630 AA Hoogerheide
Gemeentehuis
Huijbergseweg 3
Hoogerheide

Telefoon 14 01 64
Fax 0164 61 63 31
www.woensdrecht.nl
gemeente@woensdrecht.nl

Bankrelatie
Biccode: BNGHNL2G
IBancode: NL63BNGH0285009664
r.v.v. gemeente Woensdrecht

Aanbeveling 2. Laat inzichtelijk maken in welke mate burgerinitiatieven succesvol zijn.

U adviseert om initiatieven op een lerende manier te evalueren én de lessen met de gemeenteraad te bespreken (in een speciale themasessie). Aan de voorkant bespreken we met de initiatiefnemer het doel en draagvlak. Er wordt hierbij nagegaan of het beoogde initiatief voldoende leeft in de omgeving. Succesvol uitgevoerde initiatieven worden uitgedragen. Soms worden deze door andere initiatiefnemers overgenomen (hondenloopveld, fruitpluktuin) of soms worden deze later uitgebreid. Bij ruimtelijke projecten kunnen we zien of het een succes is (onderhoud, gebruik etc.). Bij initiatieven op sociaal gebied of op het gebied van veiligheid is dit lastiger, daar het vaak een gevoel betreft. Dit zien we terug in de resultaten van bijvoorbeeld de LEMON-enquête. Uw aanbeveling om een themasessie met de gemeenteraad te houden nemen wij ter harte. Vanzelfsprekend is dit mede afhankelijk van de behoefte van de gemeenteraad.

Aanbeveling 3. Laat nog duidelijker maken wat de verwachtingen zijn ten aanzien van overheidsparticipatie: ontwikkel heldere beoordelingscriteria.

U adviseert om heldere criteria te ontwikkelen waarop een initiatief beoordeeld kan worden en te delen met de gemeenteraad. Sinds de eerste gesprekken met de Rekenkamercommissie, bijna anderhalf jaar geleden, zijn er op dit gebied flinke slagen gemaakt. Inmiddels wordt gewerkt met een plan van aanpak, waarvoor bij elk initiatief vooraf samen moet worden afgestemd, wie wat doet en verantwoordelijk is waarvoor, maar ook wat er gebeurt met een initiatief wanneer de afspraken niet meer kunnen worden nagekomen. Daarnaast heeft de Gemeente Woensdrecht geïnvesteerd in een netwerk van Brabantse initiatieven, waaruit blijkt dat Woensdrecht al behoorlijk ver is op het gebied van burger- en overheidsparticipatie.

Aanbeveling 4. Maak het Woensdrechtse beleid omtrent overheidsparticipatie breder bekend bij de inwoners van de gemeente.

U geeft aan, dat er ruimte voor verbetering is om het beleid omtrent overheidsparticipatie breder bekend te maken bij de inwoners van de gemeente. Het college deelt uw mening, dat het (nog) om een beperkt groepje initiatiefnemers gaat. We zetten echter al alle communicatiemiddelen in die we tot onze beschikking hebben. Traditionele middelen, moderne media, onze eigen gemeentelijke kanalen en ook lokale media. We denken dat het 'participatie-eliteclubje' niet komt door onbekendheid, maar door het feit dat het steeds een aantal vaste mensen zijn die zich ergens voor inzetten. Dat zie je bijvoorbeeld ook in het verenigingsleven. Desalniettemin blijft dit een aandachtspunt.

Aanbeveling 5. Investeer meer in het bewustzijn van mogelijke juridische en ethische dilemma's (die het gevolg zijn van overheidsparticipatie).

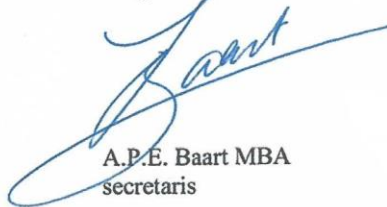
U geeft aan, dat bij burgerinitiatieven wettelijke regels nu en in de toekomst nageleefd moeten worden. Uiteraard heeft u hier volkomen gelijk in. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor het uitvoeren van bepaalde wettelijke (basis)taken. Deze voeren wij

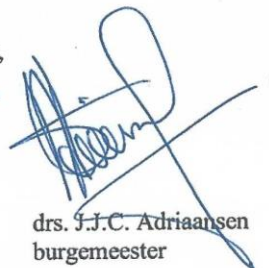
dan ook uit. Overheidsparticipatie zien we als een aanvulling op deze taken die een impuls geven aan de leefbaarheid. De gemeente is ten alle tijden verantwoordelijk voor de openbare ruimte. Ook wanneer het om een burgerinitiatief gaat. Bijvoorbeeld speeltoestellen moeten aan geldende wettelijke eisen voldoen. Deze verantwoordelijkheid kunnen we niet wegleggen bij de initiatiefnemer. In het zogenoemde plan van aanpak wordt vooraf met de initiatiefnemer kortgesloten wie waarvoor verantwoordelijk is (schade, onderhoud etc.). Het maken van een dergelijk plan is voortgekomen uit evaluatie van eerdere burgerinitiatieven.

Wij hopen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

A.P.E. Baart MBA
secretaris

drs. J.J.C. Adriaansen
burgemeester

3.2. Nawoord van de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft kennis genomen van de bestuurlijke reactie, zoals verwoord in het schrijven van 22 oktober 2019.

Wij delen de stelling van het college dat de gemeente Woensdrecht al behoorlijk ver is op het gebied van burgerinitiatieven en overheidsparticipatie en verwachten dat, met dit onderzoek en deze rapportage, de raad ook op dit onderwerp in positie kan komen en haar kaderstellende en controlerende taken beter kan uitvoeren.

Naast de monitoring door het initiatieventeam, blijft het voor de raad van belang ook zelf heldere kaders ten aanzien van overheidsparticipatie te stellen en deze periodiek te controleren. Dat in aanvulling daarop, verderop in dit proces, de monitoringsresultaten van het initiatieventeam met de raad kunnen worden gedeeld is daarbij een goed hulpmiddel. Enkel door de voortgang concreet en expliciet te monitoren, kan men leren door het evalueren en kunnen in de toekomst verdere stappen voorwaarts gezet worden.

Tenslotte onderstrepen wij graag nogmaals het belang van het expliciteren en analyseren van de rolverdeling tussen gemeente en initiatiefnemer/vrijwilliger bij toekomstige evaluaties, met name ook bij projecten die zich na de initiële aanvraag verder doorontwikkelen.

Met de getoonde wil en acties in de gemeente Woensdrecht, passend binnend de kaders van de raad, zien wij een mooie toekomst voor overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht.

Namens de rekenkamercommissie,

Paul Bosse

Voorzitter

4. Het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht

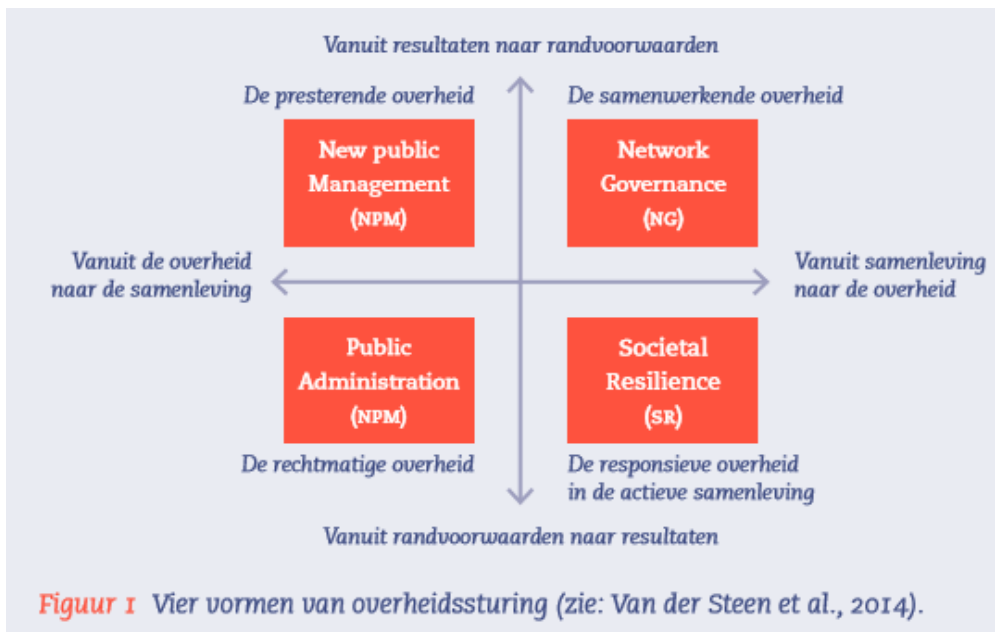
In dit hoofdstuk staat de eerste deelvraag centraal: Wat is het beleid van de gemeente Woensdrecht omtrent overheidsparticipatie? Om het beleid in de gemeente Woensdrecht omtrent overheidsparticipatie goed te kunnen begrijpen, zal eerst een korte inleiding worden gegeven op het ontstaan, het doel en de mogelijkheden van overheidsparticipatie in het algemeen. Vervolgens zal in kaart gebracht worden hoe het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht is vormgegeven.

4.1. Context: Van inspraak naar burger- én overheidsparticipatie

Zoals aangegeven in de inleiding is overheidsparticipatie ook landelijk een belangrijke ontwikkeling in de Nederlandse samenleving. Het rapport [Leren door doen. Overheidsparticipatie in een energieke samenleving](#) van het Planbureau voor de Leefomgeving & Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (2014) duidt die ontwikkeling op een betekenisvolle manier: Onder participatie verstonen we jarenlang burgers die op uitnodiging (door de gemeente uitgedaagd) met goede ideeën komen en/of meewerken aan beleid en/of de uitvoering daarvan. De klassieke vormen van burgerparticipatie vallen hier onder. In de verhouding tussen overheid en samenleving is er echter al enige tijd sprake van een verschuiving van het zwaartepunt en ook van een verschuiving van het initiatief: van overheid naar samenleving. Anders gezegd, participatie gaat tegenwoordig niet alleen om burgerparticipatie. Participatie ontstaat nu niet alleen als de overheid zegt dat het kan of moet, maar als burgers vinden dat het kan of moet. Zo is participatie inmiddels dus meer dan wat ooit inspraak en interactieve beleidsvorming was. Burgers nemen ook zelf het initiatief om iets te doen wat de overheid tot voorheen deed of naliet. Die initiatieven passen soms wel en soms ook niet bij de doelstellingen die een gemeente nastreeft. Initiatiefnemers vragen de gemeente (soms) om bepaalde dienstverlening. Bijvoorbeeld omdat zij ondersteuning nodig hebben en/of omdat de gemeente belemmeringen dient weg te nemen. De gemeente kan dan, dat hoeft niet per se, participeren in dit initiatief (overheidsparticipatie) (Bron: Van der Steen cs., NSOB & PBL, 2014).

In een ander [rapport](#) laten onderzoekers van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (en de provincie Zuid-Holland) aan de hand van een kwadrant duidelijk zien wat de rol van burgers en van de overheid is bij de transitie naar overheidsparticipatie.

Vooraf het vierde kwadrant is belangrijk indien men het heeft over overheidsparticipatie: *“Het perspectief van de responsieve overheid gaat uit van de veerkracht en de maatschappelijke energie van de samenleving: van beweging die er is, maatschappelijke waarde die al wordt geproduceerd op eigen initiatief, en van de overheid die zich daartoe moet verhouden. De overheid in een samenleving waarin iedereen stuurt, maatschappelijke waarde die al wordt geproduceerd op eigen initiatief, en van de overheid die zich daartoe moet verhouden. De overheid gaat niet naar buiten om daar haar eigen plannen en doelen te verkopen, maar sluit aan bij beweging die er buiten al is. Beweging die uit zichzelf overheidsdoelen ondersteunt of beweging die de overheid graag zou willen bijsturen. In het vierde kwadrant gaat het dus veel meer om het herkennen van ontwikkeling en het aangaan van een betekenisvolle verbinding daarmee en je er op een bepaalde manier toe verhouden. Een van de mogelijkheden daartoe is het doen stromen en laten stromen van maatschappelijke energie, het gaande houden van de beweging in de samenleving (Schulz cs., 2017, p. 12-13)”. Dit wil overigens niet zeggen dat overheidsparticipatie inhoudt dat de overheid zelf niets meer hoeft te doen en “op de handen moet leren zitten”. De overheid heeft ook nu nog een rol in het geleiden, opwekken en afstoppen van de stromen en de energie in de samenleving. De overheid moet zich als “hoeder van het algemeen belang” altijd verhouden tot een bepaald initiatief en bijvoorbeeld nog checken of initiatieven strijdig zijn met bepaalde regelgeving. Ook kan de overheid in deze rol nog steeds, in lijn met hun eigen visie, sturen op bepaalde ontwikkelingen en initiatieven vanuit deze stromen meer stimuleren. Kortom, hoewel de overheid in dit kwadrant meer aansluit bij initiatieven en energie vanuit de samenleving kan, mag en moet de overheid nog steeds een rol blijven spelen.*

Een centraal begrip in het denken over een ondersteunende en faciliterende overheid is het zogenaamde [“Right to Challenge”](#). Right to Challenge is het recht van bewoners en sociale ondernemers om lokale taken van de gemeente over te nemen of te coproduceren, wanneer aan specifieke voorwaarden is voldaan met het oog op het waarborgen van een grotere maatschappelijke waarde ten opzichte van de oorspronkelijke uitvoering. Op dit moment wordt het beleid rondom de

Right to Challenge landelijk vormgegeven. Vrijdag 21 september 2018 is een [motie](#) van initiatiefnemer Gert-Jan Segers (CU) hierover aangenomen. De motie werd ingediend door CU, VVD, CDA en D66 en vervolgens met 148 stemmen aangenomen in de Tweede Kamer. Segers geeft in deze motie aan *“Het Right to Challenge geeft burgers het recht om taken van gemeenten over te nemen als ze denken dat ze dat slimmer, beter, goedkoper of anders kunnen doen. Burgers willen via burgerinitiatieven en coöperaties zeggenschap hebben over en betrokken zijn bij belangrijke thema's in hun eigen woon- en leefomgeving, zoals leefbaarheid, zorg, wonen, energie, duurzaamheid en voedsel”*. Deze motie is in lijn met het regeerakkoord. De volgende stap is een lokale invulling van dit beleid. Er is inmiddels ook Netwerk Right to Challenge die gemeenten helpt om Right to Challenge verder in te vullen. Ze trachten gemeenten op een praktische wijze te helpen die aansluit bij de lokale omstandigheden zodat bewoners en de gemeente op een succesvolle manier vorm kunnen geven aan Right to Challenge. Want, zo stelt de facilitator van dit netwerk, *“We wilden een lichte landelijke regeling, waarbij er volop ruimte is voor lokale invulling. Een Right to Challenge in Ameland is echt wat anders dan een Right tot Challenge in Amsterdam.”*

4.2. Overheidsparticipatie in Woensdrecht

In lijn met de landelijke ontwikkelingen is ook binnen de gemeente Woensdrecht beleid ontwikkeld met betrekking tot overheidsparticipatie. Het beleid rondom overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht en de visie van de gemeente hierop is voor burgers weergegeven in de uitgave [“Ruimte voor initiatief. Een handreiking ter inspiratie en wegwijzer voor een initiatiefrijk Woensdrecht”](#). Ook in het werkprogramma 2018-2022 van de gemeente Woensdrecht [“Samen door”](#) is expliciet aandacht voor burgerinitiatieven. Zo staat in paragraaf 1.3. vermeld: *“Deze periode zetten we in op het onderzoeken van de mogelijkheden om ontwikkelingskansen voor initiatieven te versterken en verankeren. We dragen nog meer uit hoe we initiatieven kunnen ondersteunen, om daarmee de mogelijke drempel tot het ontwikkelen van initiatieven weg te nemen. Ook zetten we, in samenwerking met vrijwilligersorganisaties, in op het bereiken van het onbenutte potentieel van inwoners die nu nog een minder actieve bijdrage leveren, maar daartoe wel in staat en bereid zouden zijn. We faciliteren bovendien professionalisering van burgerinitiatieven (pagina 7)”*.

4.2.1. Uitgangspunten gemeente Woensdrecht

In het boekje Ruimte voor Initiatief (pagina 9) heeft de gemeente Woensdrecht uitgewerkt wat zij onder overheidsparticipatie verstaat en wat voor de gemeente de uitgangspunten zijn bij overheidsparticipatie:

1. **Het initiatief ligt bij de initiatiefnemer:** Het lijkt logisch, maar in de praktijk blijkt het initiatief nogal eens 'overgenomen' te worden. Het initiatief, en daarmee ook de verantwoordelijkheid om de eigen ambities te verwezenlijken, ligt bij de burger zelf.
2. **Aansluiten bij wat er al is:** In elke kern zijn al tal van bewoners actief. Soms al ver ontwikkeld en georganiseerd, zoals in Putte, soms nog klein en in los verband. We sluiten aan

bij de dynamiek die er al is en stimuleren en faciliteren bewoners en ondernemers om hun initiatieven groter en sterker te maken of nieuwe dingen op te pakken.

3. **Bewoners kunnen zichzelf redden:** We zorgen dat mensen beschikken over zo veel mogelijk informatie om zichzelf verder te helpen. Online en offline. Waar nodig stellen we ook materialen beschikbaar zodat ze zelf dingen op kunnen pakken.

4. **Bewoners versterken elkaar:** We brengen initiatiefnemers met elkaar in contact en nodigen hen uit om elkaar verder te helpen. Zo benutten ze elkaars ervaring en expertise en brengen ze elkaar op ideeën. Als er dingen zijn die bewoners niet zelf of met elkaar op kunnen pakken, dan zijn er in Woensdrecht talloze partners die daar een rol in kunnen spelen.

5. **Denken in mogelijkheden:** Er zijn talloze redenen waarom dingen niet kunnen. Maar we willen denken in mogelijkheden en meedenken hoe dingen toch mogelijk gemaakt kunnen worden.

4.2.2. Ambities van gemeente Woensdrecht met betrekking tot overheidsparticipatie

In hetzelfde boekje (pagina 10 tot en met 13) heeft de gemeente Woensdrecht ook duidelijk omschreven hoe zij de ondersteunende rol van de gemeente bij burgerinitiatieven ziet. Meer specifiek staat beschreven dat de ondersteunende rol van de gemeente zich kenmerkt door: 1) signaleren en stimuleren 2) opvangen en verbinden en 3) ondersteunen en faciliteren. Dit kan vertaald worden in de volgende concrete acties/ambities (zoals geformuleerd in het initiatievenboekje Burgerinitiatieven):

1. Signaleren en stimuleren =>

- initiatieven signaleren en stimuleren (college, raad, medewerkers)
- het in kaart brengen van initiatieven (gemeente en initiatiefnemers)
- initiatieven in het zonnetje zetten (gemeente en partners)
- bewoners informeren over werkwijze gemeente rond initiatieven (gemeente)
- het trainen van medewerkers en partners op alertheid voor initiatieven (gemeente)

2. Opvangen en verbinden =>

- Start initiatieventeam (gemeente) »netwerken medewerkers in kaart brengen en verbreden en verbinden (gemeente)
- sociale kaart onder de aandacht brengen (gemeente met partners)
- bijhouden en volgen en steunen initiatieven binnen en buiten gemeente
- Informatie beschikbaar stellen over juridische/zakelijke dingen (oprichting stichting, verzekeringen, aansprakelijkheid etc)

- kompas voor initiatief ontwikkelen met initiatiefnemers (gemeente, bewoners)
communicatie richting initiatiefnemers over werkwijze gemeente (gemeente)

3. Ondersteunen en faciliteren =>

- Beschikbaar stellen fysieke middelen/ruimte: vergaderruimte, materialen
- Initiatieventeam en andere medewerkers beschikbaar om mee te denken
- Regelreksessies om meer ruimte te creëren voor initiatief
- Beschikbaar stellen financiële middelen
- Communicatie met initiatiefnemers verbeteren

4.2.3. Treden en thema's

Tot slot, onderscheidt de gemeente Woensdrecht (zoals ook beschreven staat in het boekje Ruimte voor Initiatief, pagina 6) verschillende soorten initiatieven. De initiatieven in Woensdrecht worden grofweg in drie domeinen verdeeld: sociaal, fysiek en veiligheid. **Sociale initiatieven** richten zich op het aandacht hebben voor elkaar, activiteiten voor verschillende groepen mensen, van jong tot oud, steun voor mensen die zorg nodig hebben. **Fysieke initiatieven** richten zich op het mooier maken van de openbare ruimte, of dat nu pleintjes of groenstroken zijn. **Veiligheidsinitiatieven** zorgen ervoor dat mensen zich veiliger voelen in het verkeer, in hun eigen huis en hun omgeving. Vaak raken initiatieven aan meerdere domeinen. Zo is een moestuin leuk voor het groen in de wijk en versterkt het ook de sociale contacten in een buurt. En als men elkaar in een buurt beter leert kennen vergroot dat ook (het gevoel van) veiligheid.

Daarnaast kent overheidsparticipatie vele vormen. Van het organiseren van goede inspraak in beleid, tot het bieden van ruimte en volledig loslaten van een initiatief van burgers. De Woensdrechtse participatieladder geeft deze niveaus weer:

Trede	de burger	de gemeente
Zelf doen	Organiseert en voert zelf uit	ruimte bieden/ faciliteren
Meedoen	werkt mee met gemeentelijke plannen	gelijkwaardige samenwerking
Meedenken	geeft advies bij gemeentelijk beleid	meenemen kennis en inzicht

Bron: Ruimte voor Initiatief, pagina 6

4.2.4. Dorpsplatforms

Dorpsplatforms spelen een belangrijke rol in het beleid rondom overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht. Sinds 2003 kent de gemeente Woensdrecht voor de diverse woonkernen buurtplatforms. In 2006 is de naam veranderd naar [dorpsplatforms](#). Er zijn 5 dorpsplatforms in de

gemeente Woensdrecht (Hoogerheide, Woensdrecht, Ossendrecht, Huijbergen en Putte). De taak van een dorpsplatform bestond altijd uit het gevraagd en ongevraagd adviseren van het college van burgemeester en wethouders op de beleidsvelden verkeer & vervoer, veiligheid en openbare ruimte. In 2016 zijn de gemeente en de dorpsplatforms via een convenant een wederzijdse verbinding met elkaar aangegaan. De dorpsplatforms zijn nu zelfstandige stichtingen, die een grote rol spelen in de leefbaarheid en bij burgerinitiatieven in de diverse kernen. Zij hebben allen een zogenaamde 'leefbaarheidsagenda' opgesteld, waarin aangegeven staat wat de speerpunten zijn voor de komende jaren. De dorpsplatforms beschikken voor het uitvoeren of ondersteunen van initiatieven over een eigen budget. Deze dorpsplatforms vormen daarmee een brug tussen de burger met ideeën en het gemeentelijk bestuur.

4.2.5. Aanmelden van initiatief

Er zijn meerdere manieren waarop burgers in de gemeente Woensdrecht een burgerinitiatief kunnen aanmelden. Deze staan overzichtelijk weergegeven op een speciale [website over burgerinitiatieven/overheidsparticipatie](#) van de gemeente. Meer specifiek kunnen ideeën via de volgende kanalen (aan)gemeld worden bij de gemeente:

- **Klantcontactcentrum (KCC):** Het KCC, inclusief de balie in het gemeentehuis vormt het centrale loket. Men kan telefonisch contact opnemen via: 14 0164, per e-mail via initiatieven@woensdrecht.nl of langskomen in het gemeentehuis.
- **Verbeterdebuurt:** Men kan het initiatief ook aanmelden via Verbeterdebuurt. Op de website www.verbeterdebuurt.nl kan men melding maken van een 'idee'. Op de plattegrond verschijnt dan een lampje met het initiatief. Dit kan ook gedaan worden met de Verbeterdebuurt-app.
- **Wijkteams:** In de wijk kan het wijkteam van de buitendienst een eerste aanspreekpunt zijn.
- **K4:** Het loket voor het sociaal domein bevindt zich aan de Kromstraat 4 in Hoogerheide.
- **Email:** Het algemene e-mailadres waarop burgerinitiatieven doorgegeven kunnen worden, is initiatieven@woensdrecht.nl.
- **Dorpsplatforms:** Ook bij de dorpsplatforms (zie hierboven) kunnen initiatieven aangemeld worden.

4.2.6. Kaders voor burgerinitiatieven

De gemeente Woensdrecht hanteert ruime kaders bij het behandelen van burgerinitiatieven (Bron: Reactie ambtelijke organisatie op vragen van de RKC). Binnengekomen ideeën en suggesties worden eerst beoordeeld op de vraag "Is er werkelijk sprake van overheidsparticipatie?". Vervolgens wordt ook ingeschat of het initiatief draagvlak heeft en of het voldoet aan beleid en regelgeving. Met

mandaat laag in de organisatie wordt daarop besloten het initiatief al dan niet (materieel/financieel) te ondersteunen. Vanaf een bedrag van € 500 is een besluit van het college noodzakelijk. Daarvoor dient een plan van aanpak aangeleverd te worden.

Aanvragen die bij de dorpsplatforms binnenkomen worden getoetst aan de leefbaarheidsagenda's die opgesteld zijn.

Wat betreft verantwoording van de burgerinitiatieven (het achteraf aangeven wat gedaan is met het gekregen geld en de ondersteuning) zijn de eisen beperkt (Bron: Interview). Het idee is dat het belangrijk is bij overheidsparticipatie om de verantwoordelijkheid voor het initiatief zoveel mogelijk bij de burgers te leggen. Vanwege de meestal geringe bedragen wordt er voor gekozen om de administratieve lasten voor de initiatiefnemer te beperken en de initiatiefnemer te vertrouwen.

4.2.7. Financiering van initiatieven

Om succesvol beleid rondom overheidsparticipatie neer te kunnen zetten, moeten er ook financiële kaders en budgetten zijn om dit beleid uit te kunnen voeren. Het stimuleren en faciliteren van burgerinitiatieven komt dan ook op meerdere plaatsen terug in de programmabegroting 2019 van de gemeente Woensdrecht. Onder andere in Programma 1 Sociaal Domein binnen het thema Sociale Veerkracht staat nogmaals de ambitie geformuleerd van het faciliteren van initiatieven. Het doel is, zo staat beschreven, om de mogelijkheden om ontwikkelingskansen voor initiatieven te versterken en te verankeren en het faciliteren van een zekere professionalisering van bewonersinitiatieven. Hier is dan ook geld voor opgenomen in de begroting.

Ook in Programma 3 Leefomgeving binnen het thema Burger- en overheidsparticipatie is hier apart budget voor opgenomen. Ook hier staat nogmaals de ambitie van de gemeente met betrekking tot het faciliteren van initiatieven weergegeven: "Onze inwoners denken, beslissen en doen mee in de volle breedte van de samenleving en het woongebied. Inwoners van Woensdrecht zijn daarvoor gemotiveerd, benutten kansen en zien voordelen. Inwoners hebben samen met de gemeente een goed beeld van hetgeen nodig is om de dorpen in de toekomst vitaal te houden en leveren, waar dat kan, zelf een bijdrage."

Wat gaan we doen?

Doelstelling	Maatregelen
Burger- en overheidsparticipatie	We faciliteren initiatieven en geven waar nodig kaders aan.
	De Dorpsplatforms functioneren als zelfstandige organen.
	We zoeken naar een nieuwe bestemming voor de gelden die over zijn na de uitvoering van de Idop's.

Bedragen x € 1.000

	Begroting primair 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	0	-	0	0	0	0	0
Lasten	-105	-12	-117	-108	-83	-108	-108
Resultaat	-105	-12	-117	-108	-83	-108	-108

Bron: [Programmabegroting 2019](#) van de gemeente Woensdrecht (pagina 50)

Daarnaast zijn er ook nog andere budgetten beschikbaar waaruit overheidsparticipatie binnen de gemeente Woensdrecht gefinancierd kan worden. Zo is er een specifiek budget bij de dorpsplatforms ondergebracht (4.000 euro per jaar per dorpsplatform). Initiatiefnemers kunnen een beroep doen op de 'initiatievenpot'. Voor initiatieven op het gebied van groen en sociaal domein is voorzien in een specifiek werkbudget. Overigens wordt participatie ook ondersteund vanuit bestaande, reguliere budgetten. (Bron: ambtelijke organisatie). Kortom, ook uit de financiële kaders blijkt dus dat de gemeente Woensdrecht duidelijke ambities heeft op het gebied van overheidsparticipatie/het faciliteren en ondersteunen van burgerinitiatieven.

5. De werking van het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht

In dit hoofdstuk wordt ingegaan de op de tweede deelvraag: hoe werkt het beleid omtrent overheidsparticipatie in de gemeente Woensdrecht? In het vorige hoofdstuk is in kaart gebracht is wat (op papier) het beleid van de gemeente Woensdrecht is omtrent overheidsparticipatie. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe dit beleid daadwerkelijk werkt in de praktijk.

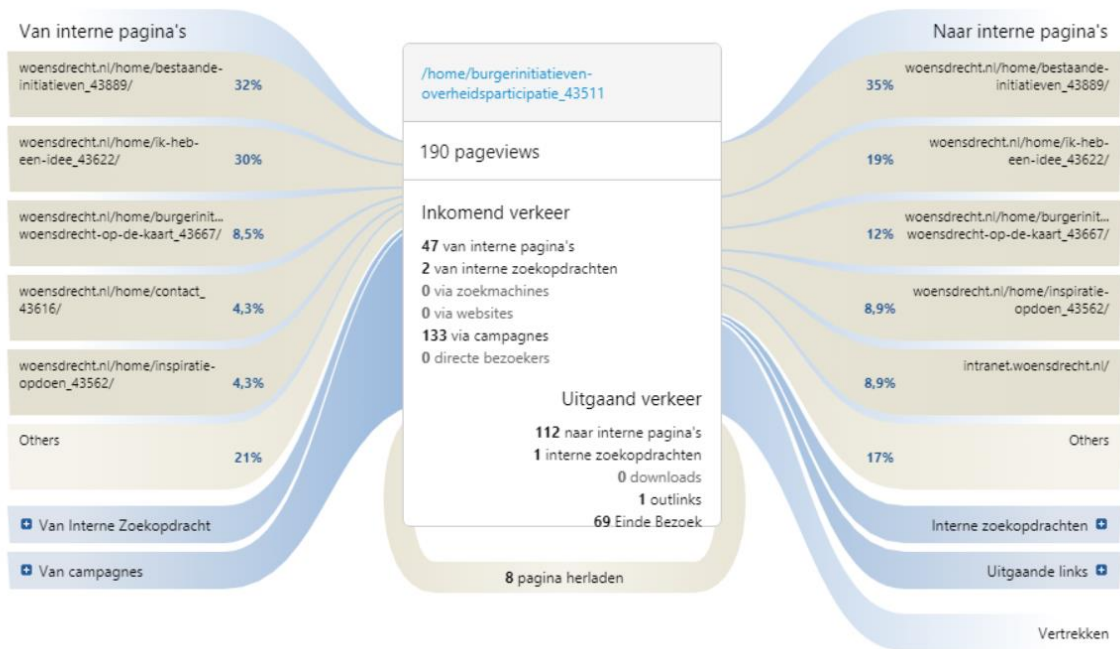
5.1. Hoe vaak wordt gebruik gemaakt van de beschikbare online-informatie?

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven is, probeert de gemeente Woensdrecht op meerdere manieren de burger te informeren over de mogelijkheden voor overheidsparticipatie in de gemeente (bijvoorbeeld door de speciale website). Om iets te kunnen zeggen over de mate waarin zij succesvol zijn hierin, is het interessant om te kijken in welke mate burgers deze informatie ook daadwerkelijk gebruiken. Met andere woorden hoe vaak wordt de beschikbare informatie over overheidsparticipatie op de website van de gemeente daadwerkelijk bekeken?

Als eerste hebben we in kaart gebracht hoe vaak de website [Burgerinitiatieven / overheidsparticipatie](#) van de gemeente in de jaren 2017 en 2018 bezocht is. In 2017 is deze website 190 keer bezocht en in 2018 (peildatum: 13 augustus 2018) 105 keer. In onderstaande figuren is het bezoek aan deze website visueel weergegeven. Deze figuren geven daarmee inzicht in hoe de bezoekers op de website zijn gekomen (bijvoorbeeld via de algemene website van de gemeente of via een zoekmachine) en er staat informatie in weergegeven welke delen van de website omtrent overheidsparticipatie exact bezocht zijn (bijvoorbeeld het overzicht met bestaande ideeën).

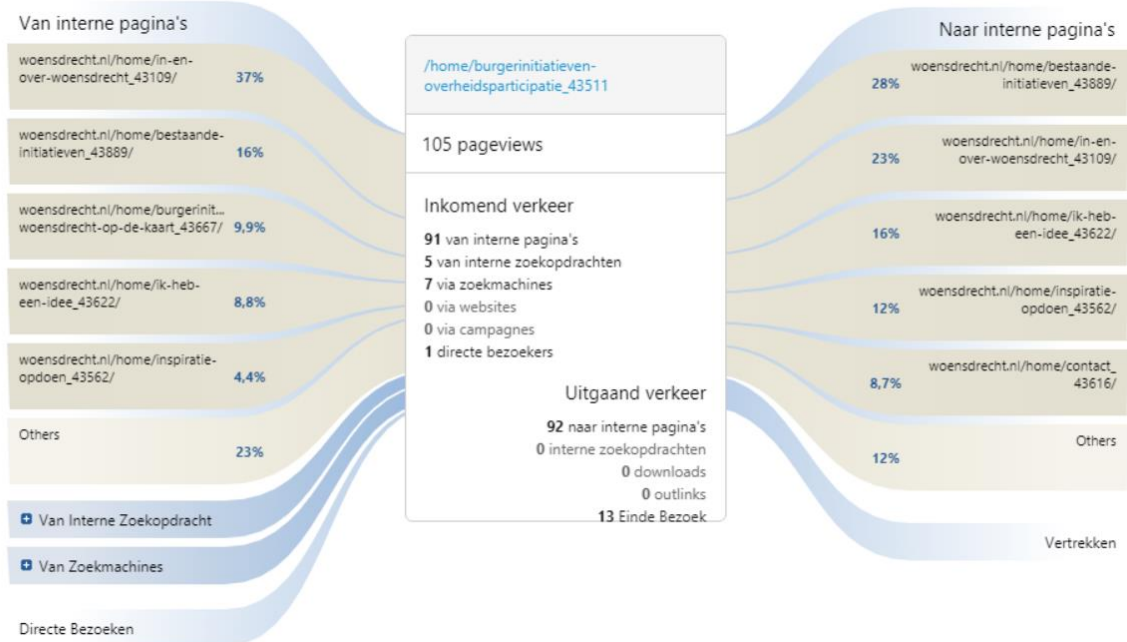

Bezoek website overheidsparticipatie gemeente Woensdrecht in 2017

Bron: ambtelijke organisatie.

Bezoek website overheidsparticipatie gemeente Woensdrecht in 2018

Bron: ambtelijke organisatie.

Het best bezochte onderdeel van de website in de onderzochte periode is de lijst met bestaande initiatieven. Er wordt relatief minder gebruik gemaakt van de website om zelf initiatief te nemen (bijvoorbeeld door het deel "ik heb een idee" te bezoeken en/of het inspiratieboekje te lezen).

5.2. Aantal binnengekomen ideeën

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven is er een speciaal email-adres waar burgers terecht kunnen met vragen of concrete ideeën over overheidsparticipatie (initiatieven@woensdrecht.nl). Ook hier hebben we in kaart gebracht hoe vaak dit emailadres gebruikt wordt om meer zicht te krijgen op de werking van het beleid in de praktijk. De e-mailbox bestaat vanaf 1 januari 2018. Het is een communicatiemiddel van het initiatieventeam waarmee zij intern communiceren en waar initiatiefnemers en collega's nieuwe initiatieven zouden moeten melden. Het handboek is echter pas in juni aan het MTO en het college gepresenteerd. Van 1 januari t/m 1 juli 2018 zijn er 6 e-mails vanuit de burger/initiatiefnemer **rechtstreeks** gestuurd naar initiatieven@woensdrecht.nl (Bron: ambtelijke organisatie). Drie van deze initiatieven zijn inmiddels uitgevoerd:

- 1) Verzoek zelf bankje te mogen kopen en plaatsen op de nieuwe begraafplaats in Putte
- 2) Verzoek aan de gemeente om 20.000 bloembollen aan te schaffen zodat initiatiefnemers deze zelf konden planten en onderhouden
- 3) Verzoek aan de gemeente om onder ieder bankje een borstel te mogen plaatsen.

Drie van de binnengekomen verzoeken werden niet als burgerinitief beschouwd, te weten:

- 1) Verzoek verkeerswijziging
- 2) Verzoek bekijken gevaarlijke boom
- 3) Verzoek creatie parkeerplaats

Daarnaast kunnen burgers naast het emailadres gebruik maken van andere manieren om een initiatief aan te melden, bijvoorbeeld via Klantencontactcentrum of de app Verbeterdebuurt. De frequentie van het indienen via Idee van de app "Verbeter de Buurt" is 1 x per 4 weken (Bron: ambtelijke organisatie). Hierbij moet wel de opmerking worden geplaatst dat het vaak geen initiatief betreft maar een wens van de burger waarbij de uitvoering volledig bij de gemeente ligt. Verder komen er ook initiatieven rechtstreeks bij de ambtenaren/wethouders binnen (hiervan is de frequentie niet bekend). Tot slot komt uit interviews naar voren dat er veel initiatieven bij de dorpsplatforms binnenkomen. Hoe veel dat er exact waren wordt op dit moment niet gerapporteerd; op basis van de interviews is de inschatting dat dit er ongeveer 7 op jaarbasis per dorpsplatform zijn.

Al met al kan geconcludeerd worden dat er op dit moment nog niet veelvuldig gebruik gemaakt wordt van de beschikbare informatie en de mogelijkheden om initiatieven aan te melden. Dit is niet verwonderlijk aangezien het vrij recent ontwikkeld beleid betreft. Het is echter wel een aandachtspunt voor de toekomst.

5.3. Lijst met initiatieven

Inmiddels zijn er in de gemeente Woensdrecht meerdere initiatieven die ontstaan zijn vanuit de burgers. Een [lijst met dergelijke initiatieven](#) staat weergegeven op de eerdergenoemde website over de initiatieven. Deze wordt regelmatig geüpdatet. In juli 2019 stonden 89 initiatieven op deze lijst. Enkele voorbeelden van initiatieven:

- Verkeersremmende maatregelen OLV ter Duinenlaan, Ossendrecht
- Bloembollenproject acht lanen, Ossendrecht

- Zorgcoöperatie Putte
- Tuinhuisje begraafplaats Hoogerheide

Zoals eerder aangegeven maakt de gemeente Woensdrecht het onderscheid tussen sociale initiatieven, fysieke initiatieven en veiligheidsinitiatieven (paragraaf 2.2.3). **Sociale initiatieven** richten zich op het aandacht hebben voor elkaar, activiteiten voor verschillende groepen mensen, van jong tot oud, steun voor mensen die zorg nodig hebben. **Fysieke initiatieven** richten zich op het mooier maken van de openbare ruimte, of dat nu pleintjes of groenstroken zijn. **Veiligheidsinitiatieven** moeten ervoor zorgen dat mensen zich veiliger voelen in het verkeer, hun huis en hun omgeving. Wat opvalt indien de [overzichtslijst](#) met burgerinitiatieven nader bestudeerd wordt, is dat de initiatieven vrij divers zijn. Er worden initiatieven ontplooid op alle terreinen: fysiek, sociaal, veiligheid (en dienstverlening).

5.4. Overheidsparticipatie in de Gemeente Woensdrecht door de ogen van de ambtelijke organisatie

De Woensdrechtse ambtenaren die nauw zijn betrokken bij overheidsparticipatie zijn erg te spreken over de huidige opzet, waarbij de meeste aanvragen binnenkomen bij de sinds 2016 verzelfstandigde 5 dorpsplatforms (Hoogerheide, Woensdrecht, Ossendrecht, Huijbergen, Putte). Zij hebben het gevoel dicht bij burgers te staan. Zij beschikken over budget om direct kleine initiatieven te steunen. Grotere projecten kunnen worden doorgestuurd naar de gemeente.

“Koester dat je zo dicht bij elkaar kunt werken en dat je met dorpsplatforms kunt werken die de rol kunnen pakken die de gemeente niet kan pakken.”

Bij initiatieven die direct bij de gemeente binnenkomen, wordt het betreffende dorpsplatform steeds geïnformeerd. Een goed voorbeeld hiervan is, aldus de ambtenaren, het initiatief voor een skatepark in Ossendrecht, dat werd doorverwezen naar het dorpsplatform en door hen op een succesvolle manier werd opgepakt, waardoor er een veelgebruikte speeltuinroute is ontstaan.

“Het gaat goed. Laten we de zelfstandigheid van de dorpsplatforms behouden en waar mogelijk verder uitbreiden.”

De vrijheid die de dorpsplatforms hebben en nemen om de eigen leefbaarheidsagenda's op te stellen, met daarin een prioritering hoe men de leefbaarheid in het eigen dorp wil verbeteren wordt als positief ervaren. Men constateert dat de platforms meer en grotere initiatieven gaan steunen.

Een vast aanspreekpunt binnen de gemeente en regulier overleg met de dorpsplatforms zorgt, volgens de betrokken ambtenaren, bovendien voor korte lijnen.

5.5. Overheidsparticipatie in de Gemeente Woensdrecht door de ogen van de dorpsplatforms

Diezelfde 'korte lijnen' worden herkend door de geïnterviewde dorpsplatforms. Er is laagdrempelig contact met de wethouder en een goede samenwerking met de contactpersoon bij de gemeente. In het contact met verschillende ambtenaren worden echter grote verschillen ervaren. Sommigen hebben een helder beeld van overheidsparticipatie en hebben een helder beeld van wat je mag verwachten van vrijwilligers en wat niet. Voor anderen is dat moeilijker. Men zou het fijn vinden wanneer hier door informatievoorziening of een interne training aandacht aan zou worden besteed. Ook wordt aandacht gevraagd voor de overdracht van projecten/dossiers bij wisselingen in de ambtelijke organisatie.

Mensen met ideeën weten deze dorpsplatforms te vinden en verwijzingen over en weer met de gemeente komen voor. Het dorpsplatform Hoogerheide zit wat dit betreft in de opbouwfase, maar ook zij worden gevonden.

Het wordt als fijn ervaren dat er een eigen budget beschikbaar is, waarover zelfstandig besluiten kunnen worden genomen. Deze besluiten worden genomen in lijn met wat is afgesproken in de leefbaarheidsagenda; dubbele subsidiëren wordt zoveel mogelijk voorkomen en vermeden; nieuwe initiatieven zoveel mogelijk gesteund.

De huidige wijze van rapportage richting de gemeente wordt als prettig ervaren. Een aandachtspunt is nog wel dat het aantrekken van extra fondsen door een dorpsplatform naar hun mening nooit zou mogen leiden tot vermindering van de gemeentelijke bijdrage.

Met een eigen budget komt ook een eigen verantwoordelijkheid. De leden van deze dorpsplatforms, allen vrijwilligers, ervaren die verantwoordelijkheid soms als te groot. Bij projecten waar veel kennis bij nodig is, waar (mogelijke) aansprakelijkheid een rol kan gaan spelen en waar het dorpsplatform verantwoordelijk is voor veiligheid en onderhoud zou de gemeente eerder de vrijwilligers tegen zichzelf in bescherming moeten nemen en de verantwoordelijkheid zelf op zich moeten nemen, aldus de betrokkenen van het dorpsplatform Ossendrecht.

Bij grotere projecten (>EUR 1000,-), waarvoor een beroep wordt gedaan op de initiatievenpot, wordt het geheel van voorwaarden en verwachtingen soms pas met het collegebesluit helder. Men geeft aan dat het zou fijn zijn om deze helderheid vooraf te hebben, zodat ook het dorpsplatform nog voor een collegebesluit de afweging kan maken of zij deze verantwoordelijkheden willen aanvaarden.

De ambtelijke organisatie heeft laten weten dat er inmiddels wordt gewerkt met plannen van aanpak die bij een collegevoorstel worden gevoegd, zodat vóór het voorstel aan het college duidelijk is hoe rollen en verantwoordelijkheden zijn verdeeld in diverse fasen van een groter project.

5.6. Overheidsparticipatie in de praktijk - snelheidsremmende bloembakken

Om goed zicht te krijgen op hoe het beleid van de gemeente Woensdrecht met betrekking tot overheidsparticipatie uit kan pakken, gaan we hieronder dieper in op enkele initiatieven. Er zijn in de gemeente Woensdrecht tientallen initiatieven (fysieke-, sociale- en veiligheidsinitiatieven). Op basis van de gesprekken met zowel de ambtelijke organisatie als de dorpsplatforms zijn er twee specifieke casussen naar voren gekomen die hieronder, ter illustratie, nader worden uitgelicht.

Naar aanleiding van klachten over hard rijden op de OLV ter Duinenlaan en de Aanwas en zes jaar overleg met de gemeente, besloot dorpsplatform Ossendrecht in 2015 het initiatief te nemen om begin 2016 een tiental bloembakken te plaatsen. De definitieve locatie werd, in overleg met de verkeerskundige, door de gemeente bepaald.²

Vanaf dit punt nam het project aan andere wending: *“De snelheidsremmende bloembakken die anderhalf jaar geleden zijn geplaatst bij de OLV ten Duinenlaan en de Aanwas, houden de gemoederen flink bezig. Op een drukbezochte informatieavond in de Drieschaar ging wethouder Jeffrey van Agtmaal met de omwonenden het gesprek aan. De bloembakken hebben zeker effect. Uit onderzoek blijkt dat waar er voorheen gemiddeld onder de 59 kilometer per uur werd gereden, dat nu is afgenomen naar onder de 46 kilometer per uur. Wel moet daarbij de kanttekening geplaatst worden dat het nog steeds ruim harder is dan de toegestane 30 kilometer per uur. De bloembakken zorgen voor veel irritatie bij de omwonenden. Zij stellen onder andere dat de bakken weinig effect hebben, en vinden het vele stoppen en optrekken voor de bloembakken vervelend.”* ([De Bode, 3 november 2017](#))”

Tijdens de openbare bijeenkomst van het dorpsplatform in november 2016 bleek dus niet iedereen tevreden met de bloembakken. Geluidsoverlast van optrekkend verkeer, verkeer dat over de stoep rijdt en de plaats van verschillende bakken waren de belangrijkste klachten. Een aantal bakken werd hierop verplaatst.

Het dorpsplatform hield vervolgens een enquête, waaruit bleek dat de meerderheid van de inwoners de bloembakken wil behouden, de bewoners van de OLV ter Duinenlaan zijn echter verdeeld.

Als burgerinitiatief lag de verantwoordelijkheid voor de nazorg van dit project bij het dorpsplatform. Klachten kwamen daar binnen, schade moest door hen worden afgehandeld. Aangezien de projecten van het dorpsplatform niet onder de verzekering van de gemeente vallen, kon dit potentieel zwaar gaan drukken op de begroting van het dorpsplatform. En mocht dit echt mislopen, zijn dan de leden van het dorpsplatform hoofdelijk aansprakelijk?

Reden voor hun oproep aan de gemeente om ‘vrijwilligers’ tegen zichzelf in bescherming te nemen en verantwoordelijkheden voor wat betreft de opvolging van dit soort projecten terug te leggen binnen de organisatie.

Anno nu staan de bloembakken er nog steeds, is het genoeg en ongenoeg onveranderd, en wordt er door de gemeente gekeken naar een definitieve oplossing.

---

² <https://www.dorpsplatform-ossendrecht.nl/Nieuws/antwoorden-op-veel-gestelde-vragen-over-bloembakken>

5.7. Overheidsparticipatie in de praktijk – Zorg om zorg in Putte

“Waar begint een burgerinitiatief, waar houdt het op, en hoe het kan leiden tot nieuwe initiatieven”

Begin 2014 waren er kort na elkaar verschillende signalen die de leefbaarheid in de kern Putte onder druk leken te gaan zetten: de vooraankondiging van de sluiting van de Beukenhof, discussie rond de toekomst van buslijn 104, de sluiting van bankfilialen en de sluiting van winkels.

Een initiatiefgroep van bezorgde burgers hield daarop, in afstemming met andere betrokkenen zoals KBO en huisarts, midden 2014 een enquête onder de senioren in het dorp om de zorgbehoefte in kaart te brengen.³ De reacties boden voldoende draagvlak voor het formaliseren van het burgerinitiatief en leidden bovendien tot het eerste contact met de gemeente, in de vorm van een gesprek met een ambtenaar en de wethouder.

In maart 2015 werd de Zorgcoöperatie Putte *“Zorg om Zorg”* officieel opgericht, met als doel *“het aanbieden van faciliteiten en diensten aan haar leden en het bieden van informatie aan dorpsgenoten, zodat mensen zo lang mogelijk in hun woonomgeving kunnen blijven wonen en het bevorderen van hun welzijn.”*⁴ Nevendoelen zijn onder meer *“het stimuleren van zelfredzaamheid en zelfzorg”* en *“het op peil houden en verhogen van zelfstandigheid van jong en oud”*. 110 mensen gaven aan informele zorg te willen bieden; werkgroepen voor een informatie- en ontmoetingspunt, voor vrijwilligerscoördinatie en voor kleinschalige woonvormen werden opgericht. Via de ledencontributie voorzag de coöperatie in haar eigen inkomsten.

Anno 2019 heeft Zorgcoöperatie Zorg om Zorg een hulp- en klusdienst die 7 dagen in de week 24 uur per dag bereikbaar is. In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op de vervoerdienst. Het onderwerp ontmoetingscentrum is voor Zorg om Zorg door de oprichting van Participatiecafé De Bunt een gerealiseerde doelstelling. Zorg om Zorg is daarnaast nog bezig met de ontwikkeling van een Woon-,Leef- Zorgconcept zodat mensen met een vorm van dementie of andere hulpbehoefte in het dorp kunnen blijven wonen.

Daarnaast groeide Zorg om Zorg al snel uit tot een volwaardige gesprekspartner. De contacten met de wethouder en de ambtenaren van sociaal domein worden over het algemeen als goed omschreven; raadpleging en advies vinden over en weer plaats.

Samen met de Gemeente Woensdrecht en vier andere belanghebbende partijen werd eind 2015 de Pilot *“Zelf doen, Samen doen, Laten doen”* opgezet, waarin werd getoetst of kerngericht organiseren van toegang tot- en uitvoering van diensten de samenwerking tussen de verschillende organisaties zal bevorderen en de kracht van de samenleving en de kracht van de burgers zal stimuleren⁵ Dit, met, onder meer, in het achterhoofd dat *“landelijk en lokaal beleid leunen op de inzet van vrijwilligers maar daarbij vooral lijken te rekenen op structurele en langdurige vrijwilligersrelaties, terwijl de wens om een dergelijke langdurige verplichting aan te gaan juist steeds meer afneemt bij*

---

³ <https://zcuputte.nl/wp-content/uploads/Samenvatting-eindrapport-Zorg-om-Zorg-in-Putte.pdf>

⁴ <https://zcuputte.nl/wp-content/uploads/Akte-van-oprichting-Zorgcooperatie-Putte.pdf>

⁵ <https://zcuputte.nl/wp-content/uploads/Evaluatie-pilot-Zelf-Doen-Samen-Doen-Laten-doen-deel-1.pdf>

potentiele vrijwilligers. Ook overdracht en samenwerking van vrijwilligers met professionals komt niet goed van de grond, waardoor de druk op vrijwilligers onnodig groot wordt.”⁶

Hier kwamen 12 aanbevelingen uit naar voren, waarvan er begin 2018 10 zijn overgenomen in het kader van de doorontwikkeling van de integrale toegang tot het sociaal domein. Sindsdien leek het proces, tot teleurstelling van Zorg om Zorg, stil te vallen. Het proces is inmiddels weer opgestart, maar heeft volgens Zorg om Zorg veel vertraging opgelopen en weinig concreets opgeleverd. Met als gevolg dat het enthousiasme van vrijwilligers om verder deel te nemen aan gemeentelijke overlegsituaties over de doorontwikkeling van de Integrale Toegang fors is afgenomen.

---

⁶ <https://zcputte.nl/wp-content/uploads/Evaluatie-pilot-Zelf-Doen-Samen-Doen-Laten-doen-deel-1.pdf>

6. Referenties

Geraadpleegde documenten

Gemeente Woensdrecht (2016): Ruimte voor initiatief.

Rekenkamercommissie Houten (2016): Participatie in de gemeente Houten: vruchtbare samenwerking tussen bestuur en samenleving .

Rekenkamercommissie Medemblik-Opmeer (2017): Verkennend onderzoek Medemblik: burgerparticipatie, overheidsparticipatie en de rol van de raad.

Rekenkamercommissie Leiden (2016): Burgerparticipatie door de ambtelijke organisatie

Schram, J., van Twist, M. & M. van der Steen (2018). Een blik van buiten. Hoe burgers betrokken (kunnen) zijn bij controle en verantwoording. Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.

Schulz, M., I. den Heijer, J.H. den Baas & M. van der Steen (2017) Sturen en stromen: Overheid in een samenleving waarin iedereen stuurt, Nederlandse School voor Openbaar Bestuur & Provincie Zuid-Holland.

Van der Steen, M., Scherpenisse, J., Hajer, M., van Gerwen, O-J. & Sonja Kruitwagen (2014). Leren door doen. Overheidsparticipatie in een energieke samenleving. Planbureau voor de Leefomgeving & Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.

Interviews

Vertegenwoordigers ambtelijke organisatie, 13 december 2018

Dorpsplatform Ossendrecht, 30 januari 2019

Dorpsplatform Hoogerheide, 26 maart 2019

Zorgcoöperatie Putte, 14 mei 2019

Bijlage 1. Stand van zaken met betrekking tot realiseren ambities overheidsparticipatie

In het boekje "[Ruimte voor initiatief. Een handreiking ter inspiratie en wegwijzer voor een initiatiefrijk Woensdrecht](#)" (pagina 10 tot en met 13) heeft de gemeente Woensdrecht duidelijk gemaakt wat zij de rol van de gemeente vindt bij burgerinitiatieven. Dit kan een duidelijk startpunt zijn voor het periodiek evalueren van het beleid rondom overheidsparticipatie. Het is uiteraard belangrijk dat de raad vanuit de kaderstellende rol die zij heeft zelf criteria toevoegt en/of wijzigt en hier het beleid expliciet op beoordeelt. De rekenkamercommissie heeft hier reeds een aanzet toe gedaan zoals te zien is in onderstaande tabel (de lichtblauwe rijen in de tabel). De rekenkamercommissie raadt aan dat de raad aan de hand van een dergelijke tabel het beleid in een tweejarige cyclus evalueert.

	Boordeling huidige stand van zaken			
	Onvoldoende	Matig	Goed	Optimaal
Signaleren en stimuleren				
Initiatieven signaleren en stimuleren			✓	
Het in kaart brengen van initiatieven			✓	
Oog hebben voor ethische en juridische dilemma's omtrent overheidsparticipatie		✓		
Initiatieven in het zonnetje zetten			✓	
Bewoners informeren over werkwijze gemeente rond initiatieven		✓		
Het trainen van medewerkers en partners op alertheid voor initiatieven		✓		
.....				
Opvangen en verbinden				
Start initiatieventeam, netwerken medewerkers in kaart brengen en verbreden en verbinden		✓		
Sociale kaart onder de aandacht brengen		✓		
Bijhouden en volgen en steunen initiatieven binnen en buiten gemeente		✓		
Informatie beschikbaar stellen over juridische/zakelijke dingen		✓		
Kompas voor initiatief ontwikkelen met initiatiefnemers		✓		
Heldere criteria ontwikkelen voor burgerinitiatieven en daarop beoordelen	✓			
De verwachtingen ten aanzien van initiatiefnemers zijn, ook op langere termijn, helder geformuleerd				
.....				
Ondersteunen en faciliteren				
Beschikbaar stellen fysieke middelen/ruimte: vergaderruimte, materialen			✓	

Initiatieventeam en andere medewerkers beschikbaar om mee te denken		✓		
Regelreksessies om meer ruimte te creëren voor initiatief		✓		
Beschikbaar stellen financiële middelen			✓	
Communicatie met initiatiefnemers verbeteren		✓		
De gang van zaken omtrent burgerinitiatieven evalueren	✓			
.....				